

مجلة الجمعية الإيرانية للغة العربية وآدابها، فصلية
علمية محكمة، العدد الـ ٧٣، شتاء ١٤٠٣ هـ. ش،
٢٠٢٥ م؛ صص ٩٦-١١٩.

The Effectiveness of the E-Learning Environment Designed with Authentic Materials in Learning Arabic for Health Tourism

Article Type: Research

Seyyed Reza Mousavi¹, Eisa Mottaghizadeh^{2}, Faramarz Mirzaei³,
Javad Hatami⁴*

Abstract

The ever-increasing expansion of virtual space and the Internet has raised electronic and virtual learning as an effective and suitable alternative to traditional learning; Because this type of learning is easily available to the learner at a lower cost, it removes limitations such as the educational space, and on the other hand, it is a great help in managing learning time and allowing the learner to choose more and more suitable time for learning. shows Therefore, the current research seeks to identify the effectiveness of the electronic learning environment in language learning with the special purpose of health tourism, which has gained double importance due to Iran's increasing interactions with the Arab world and its medical capabilities and low cost in Iran. Considering that many experts consider it necessary to use authentic and real resources in language learning courses with special goals, such as the goal of health tourism, authentic resources were used in the electronic learning environment in order to achieve the goal of the research. The research method was quasi-experimental with pre-test and post-test for one group. For this purpose, the

¹. PhD in Arabic Language and Literature, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. orcid.org/0000-0002-3277-4428.

². Corresponding author, Professor of Arabic language and literature: Tarbiat Modares University, Tehran, Iran; orcid.org/0000-0002-5486-6059..Email: motaghizadeh@modares.ac.ir

³. Professor of Arabic language and literature: Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. orcid.org/0000-0002-5301-5025.

⁴. Professor of Educational Technology: Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. orcid.org/0000-0002-4517-2039.

designed electronic content was placed on an Internet site, then it was implemented as a quasi-experiment for 3 months for 45 learners who had already completed the Arabic language for general purposes to measure its effectiveness. The results of the research showed that there is a significant difference between the scores of language learners in the pre-test and post-test, which indicates the impact of the electronic learning environment designed with original resources in learning Arabic with the aim of health tourism.

Keywords: E-Learning Environment, Arabic Language, Authentic Materials, Health Tourism.

1. Introduction

The increasing growth of technology in the past decades has made it necessary to pay attention to electronic learning environments; these environments have many advantages, including the lack of a physical educational space, access to educational content at any time, reduced education costs, and being appropriate to the needs of the contemporary era, etc. Therefore, there is no doubt that designing electronic learning environments for teaching Arabic for the purpose of health tourism can be more efficient for many language learners who live in the age of information explosion and meet their needs; but unfortunately, this has been neglected and it is rare to find electronic learning environments designed based on the principles of educational design for learning Arabic for the purpose of health tourism, and how to improve this type of learning is one of the issues and challenges in the field of teaching Arabic for special purposes. Therefore, the present study aims to investigate the effectiveness of an electronic learning environment designed with authentic resources in learning Arabic for the purpose of health tourism and to take an important step in improving this type of learning. Also, the present study seeks to answer the following questions:

1- What is the relationship between learners' performance in the pre-test and post-test of an Arabic language learning course for the purpose of health tourism in an e-learning environment designed with authentic resources?

2- How can Arabic language learning for the purpose of health tourism be improved?

2. Literature Review

Arabic language teaching for health tourism purposes is one of the types of Arabic language teaching for special purposes (ASP). This type of teaching requires its own specific content and is different from the content and curriculum taught in universities, because in universities, Arabic language teaching is generally done for general purposes or for religious purposes. Among the characteristics that help make Arabic language teaching more practical and beneficial, and specifically Arabic language teaching for special purposes, is the use of authentic and real sources. After the emergence of the communicative approach in foreign language teaching, attention to real and natural sources and the absence of the use of artificial sources in language teaching became popular. Because this strengthens the sense of usefulness and practicality of learning in the language learner and contributes significantly to improving language learning and connecting it with the real world.

If authentic resources are used in language teaching, for example, a specific type of vocabulary or grammatical rule, etc., the learner may not be familiar with the actual use of that vocabulary or grammatical rule and may not be able to use it in real situations. In the present study, original videos, photos, and texts that were not specifically prepared for teaching and learning the Arabic language were used to prepare educational content.

3. Methodology

The present research method is quasi-experimental with a pre-test and post-test for one group. The present research method is quasi-experimental with a pre-test and post-test for one group. First, an electronic site with the domain (morshedsyahi.com) was designed and electronic content for learning Arabic for the purpose of health tourism was prepared with original sources and uploaded to the aforementioned electronic site. Then, an electronic pre-test was taken from the learners who were selected as the statistical sample of the research and they participated in the course uploaded on the website and finally, their learning level was measured using an electronic post-test. The results of the pre-test and post-test were compared using SPSS software. Qualitative data was used to prepare the electronic content and quantitative data was collected to measure the impact of the designed electronic learning environment. The statistical sample

includes 45 learners who have passed the aforementioned prerequisite. Sampling was carried out using the purposive sampling method. And the research instrument in the pre-test and post-test was the electronic academic achievement test, which was used to collect data.

4. Results

The first hypothesis was: Statistically, there is a significant relationship between the scores of learners in the pre-test and post-test of the Arabic language learning course for the purpose of health tourism in the e-learning environment designed with authentic resources. The results of the present study, which were obtained from the comparison of the pre-test and post-test data, confirmed the above hypothesis and showed that the e-learning environment designed with authentic resources has a positive effect on learning Arabic for the purpose of health tourism.

In the pre-test and post-test, 5 skills of vocabulary knowledge, reading, listening, writing and speaking were measured. The scores of the learners in each of the 5 sections were examined and the results showed that in each of these 5 sections separately there is a significant relationship between the average scores of the pre-test and post-test, which indicates the effect of the e-learning environment on the progress of learners in each of the 5 above skills.

اثر بخشی محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل در

یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت

نوع مقاله: پژوهشی

سید رضا موسوی^۱، عیسی متقی زاده^{۲*}، فرامرز میرزائی^۳، جواد حاتمی^۴

۱. دانش‌آموخته دکتری رشته زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۲. استاد گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۳. استاد گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۴. استاد گروه تکنولوژی آموزشی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۰۳

چکیده

گسترش روزافزون فضای مجازی و اینترنت، یادگیری الکترونیکی و مجازی را به عنوان جایگزینی مناسب برای یادگیری سنتی، مطرح کرده است؛ زیرا این نوع یادگیری، به آسانی و با هزینه کمتر در دسترس فراگیر قرار دارد، محدودیت‌هایی همچون فضای آموزشی را ندارد و از طرفی، در مدیریت زمان یادگیری و اینکه فراگیر بتواند زمان بیشتر و مناسب‌تری را برای یادگیری انتخاب کند به او کمک می‌کند. از این رو، پژوهش حاضر به دنبال شناسایی اثر بخشی محیط یادگیری الکترونیکی در یادگیری زبان عربی با هدف ویژه گردشگری سلامت است که به خاطر تعاملات فزاینده ایران با جهان عربی و توانایی پزشکی و هزینه کم آن در ایران اهمیت دوچندانی یافته است. با توجه به اینکه بسیاری از متخصصان، استفاده از منابع اصیل و واقعی را در دوره‌های یادگیری زبان با اهداف ویژه، همچون هدف گردشگری سلامت، ضروری دانسته‌اند، به منظور دستیابی به هدف پژوهش، در محیط یادگیری الکترونیکی از منابع اصیل استفاده شد. روش تحقیق، شبه آزمایشی با اجرای پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای یک گروه بود. بدین منظور، محتوای الکترونیکی طراحی شده در یک سایت اینترنتی قرار داده شد، سپس به صورت شبه آزمایشی به مدت ۳ ماه برای ۴۵ نفر از زبان‌آموزانی که قبلاً زبان عربی با اهداف عمومی را گذرانده بودند، اجرا شد تا اثر بخشی آن سنجیده شود. نتایج نشان داد بین نمرات زبان‌آموزان در پیش‌آزمون و پس‌آزمون اختلاف معناداری وجود دارد که بیانگر تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت است.

کلیدواژه‌ها: محیط یادگیری الکترونیکی، زبان عربی، منابع اصیل، گردشگری سلامت.

۱. مقدمه

صنعت گردشگری یکی از ارکان مهم رشد اقتصادی است که در سالیان اخیر، به شکل ویژه‌ای مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته است. در بین انواع مختلف گردشگری، گردشگری سلامت از اهمیت فراوانی برخوردار بوده و بسیار درآمدزا است. بنابراین، کشور ایران همچون بسیاری دیگر از کشورها در سالیان اخیر تلاش‌های زیادی برای توسعه این نوع از گردشگری انجام داده است و موفق به جذب گردشگران سلامت فراوانی، به خصوص از کشورهای همسایه همچون عراق، شده است. توسعه گردشگری سلامت وابسته به فاکتورها و موارد زیادی است و بی شک، از جمله مهم‌ترین و ضروری‌ترین این موارد، توجه به آموزش زبان‌های خارجی و تربیت راهنمایان گردشگری مسلط به یک یا چند زبان خارجی است.

آموزش زبان عربی با هدف گردشگری سلامت یکی از گونه‌های آموزش زبان عربی با اهداف ویژه (ASP) است. این نوع از آموزش، محتوای خاص به خود را می‌طلبد و با محتوا و برنامه درسی که در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود متفاوت است؛ زیرا در دانشگاه‌ها، عموماً آموزش زبان عربی با اهداف عمومی یا با اهداف دینی صورت می‌گیرد. از جمله مشخصه‌هایی که به کاربردی‌تر کردن و سودمندتر کردن آموزش زبان عربی و به طور خاص آموزش زبان عربی با اهداف ویژه کمک می‌کند، استفاده از منابع اصیل و واقعی است. پس از پیدایش رویکرد ارتباطی در آموزش زبان‌های خارجی، توجه به منابع واقعی و طبیعی و عدم استفاده از منابع ساختگی در آموزش زبان رواج یافت. زیرا این امر موجب تقویت احساس مفید بودن و کاربردی بودن یادگیری، در زبان آموز می‌شود و کمک شایانی به بهبود یادگیری زبان و پیوند آن با دنیای واقعی می‌کند.

رشد فزاینده تکنولوژی در دهه‌های گذشته، توجه به محیط‌های یادگیری الکترونیکی را به امری ضروری تبدیل کرده است؛ این محیط‌ها، مزایای فراوانی دارند که از جمله آنها عدم نیاز به فضای آموزشی فیزیکی، دسترسی به محتوای آموزشی در هر زمان، کاهش هزینه‌های آموزش، متناسب بودن با نیازهای زمان معاصر و... است. بنابراین، شکی نیست که طراحی محیط‌های یادگیری الکترونیکی برای آموزش زبان عربی با هدف گردشگری سلامت، می‌تواند برای بسیاری از زبان‌آموزانی که در عصر انفجار اطلاعات زندگی می‌کنند کارآمدی بیشتری داشته باشد و پاسخگوی نیازهای آنان باشد؛ اما متأسفانه این امر مغفول واقع مانده است و به ندرت می‌توان محیط‌های یادگیری الکترونیکی طراحی شده بر اساس اصول طراحی آموزشی را برای یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت یافت و چگونگی بهبود این نوع

یادگیری، یکی از مسئله‌ها و چالش‌های حوزه آموزش زبان عربی با اهداف ویژه است. از این رو، پژوهش حاضر بر آن است تا اثر بخشی محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل را در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت بررسی نماید و گامی مهم در زمینه بهبود این نوع یادگیری بردارد. همچنین، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱- رابطه بین عملکرد زبان‌آموزان در پیش‌آزمون و پس‌آزمون دوره یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت در محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل چگونه است؟

۲- چگونه می‌توان یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت را بهبود بخشید؟ فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است:

۱- از نظر آماری، رابطه معناداری بین نمرات زبان‌آموزان در پیش‌آزمون و پس‌آزمون دوره یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت در محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل وجود دارد.

۲- به نظر می‌رسد با استفاده از محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل، می‌توان یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت را بهبود بخشید.

۱-۱. پیشینه پژوهش

پژوهشگران و متخصصان زیادی در زمینه محیط‌های یادگیری الکترونیکی و استفاده از آنها در آموزش زبان‌های خارجی به تحقیق و مطالعه پرداخته‌اند. بوعزاوی (۲۰۱۷م) به بررسی آموزش زبان عربی به غیر عرب زبانان از طریق شبکه‌های اجتماعی (بررسی موردی فیسبوک) پرداخت. نتیجه پژوهش او نشان داد که فیسبوک تأثیر بسزایی در ایجاد تعامل بین مدرس با زبان‌آموزان و زبان‌آموزان با یکدیگر دارد. این پژوهش همچون پژوهش حاضر محتوایی را با اسلوب خاص طراحی نکرده است و به یادگیری زبان با اهداف ویژه توجه نداشته است. دهقان زاده و همکاران (۱۳۹۹ش) در مقاله «تأثیر آموزش الکترونیکی مبتنی بر بازیوارسازی بر پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان زبان انگلیسی» به این نتیجه رسیدند که محیط الکترونیکی مبتنی بر بازیوارسازی اثر بخشی بیشتری از محیط الکترونیکی بدون بازیوارسازی، و روش مرسوم در درس زبان انگلیسی بر درگیری تحصیلی دانشجویان دارد. جهیده و مسعود (۲۰۲۱م) به مطالعه وضعیت استفاده از هوش مصنوعی در آموزش و یادگیری زبان‌های خارجی پرداختند. آنها سایت و نرم‌افزار دولینگو را برای بررسی موردی انتخاب نمودند. نتایج این پژوهش بیانگر این بود که علی‌رغم اینکه استفاده از هوش مصنوعی در آموزش زبان‌های خارجی آغاز شده

است اما مشکلات و چالش‌هایی در این زمینه وجود دارد که باید برطرف شود و از جمله آنها می‌توان به مشکلات مربوط به پداگوژی در نرم‌افزار دولینگو اشاره کرد. آنها با بررسی سایت و نرم افزار دولینگو به این نتیجه رسیدند که آنرا می‌توان فقط به عنوان مکمل فعالیت‌های آموزشی و یادگیری دانست و نیاز به بهبود و ارتقا دارد. بی‌شک نرم‌افزارها یا محیط‌های یادگیری الکترونیکی که قابلیت‌های بهتری داشته باشند می‌توانند جایگزین فعالیت‌های آموزشی و یادگیری شوند.

در زمینه کاربرد زبان عربی در حوزه گردشگری نیز پژوهش‌های زیادی انجام شده است. قرنلی و نجاریان (۱۳۹۴ش) در مقاله نقش زبان عربی در بهبود گردشگری سلامت در ایران به تشخیص موانع، چالش‌ها و خلأهای موجود، بررسی آسیب‌ها و ارائه راهکارهای مناسب برای بهبود گردشگری سلامت در ایران پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد صنعت گردشگری سلامت در کشور، به بهبود کیفیت آموزش، همچون آموزش لهجه‌های مختلف کشورهای عربی و توانمندسازی مترجمان زبان عربی نیاز مبرم دارد. این پژوهش همچون پژوهش حاضر به طراحی یک محیط یادگیری الکترونیکی برای یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت و بررسی اثر بخشی آن پرداخته است. رستم پور و اعتضادی فر (۱۳۹۴ش) در مقاله‌ای به بررسی کار آفرینی برای زبان دانان عربی در حوزه گردشگری پرداختند. یافته‌های این مقاله نشان داد که ظرفیت‌ها و مزیت‌های نسبی ایران برای گردشگران عرب به خصوص شیعیان بسیار بالاست. بازنگری در برخی دروس رشته زبان و ادبیات عربی، تشکیل شرکت‌های گردشگری با محوریت به کارگیری دانش آموختگان زبان عربی، افزایش حمایت‌های دولتی از دانش آموختگان به خصوص با برگزاری دوره‌های مهارت افزایی و راهنمایی توریست و... می‌تواند به افزایش کارآفرینی دانش آموختگان زبان و ادبیات عربی در عرصه گردشگری کمک کند.

در خصوص آموزش زبان با منابع اصیل و واقعی و تأثیر مثبت آن نیز پژوهش‌های مختلفی انجام شده است. پالمرو^۱ (۲۰۰۳م) معتقد است که بهترین رویکرد برای مدرس در دوره آموزش زبان با اهداف ویژه، استفاده از منابع و متون اصیلی است که شبیه سازی موقعیت‌های واقعی باشند. کوچکسرایبی، و احمدوند (۱۳۹۱ش) در مقاله «تحلیل مفهوم اصالت با نظر به دلالتها (معانی) و چالش‌های آن برای (ESP)» به بررسی مفهوم اصالت و استفاده از منابع اصیل در آموزش زبان انگلیسی با اهداف ویژه (ESP) پرداختند و به این نتیجه رسیدند که

¹ Palmero

اصالت فقط به نمونه‌های گفتمان (گفتاری و نوشتاری) اطلاق نمی‌شود بلکه عوامل بسیاری که عمدتاً به زمینه بافتار وابسته‌اند نیز در تعیین ماهیت آن مؤثرند. العساف و الوزان (۲۰۱۸م) در پژوهش خود به کندوکاو درباره ماهیت استفاده از منابع اصیل در کلاس‌های آموزش زبان خارجی پرداختند. در این پژوهش، علاوه بر ذکر مزایا و عیوب استفاده از این منابع، چگونگی استفاده از آن‌ها و دشواری‌های آن را نیز مورد بررسی قرار دادند. در پایان نیز نمونه‌هایی از منابع اصیل را آورده و نظرات مدرسان زبان عربی را در این خصوص تحلیل کردند.

با مطالعه پژوهش‌های انجام شده ملاحظه می‌گردد که این پژوهش‌ها به بررسی اثر بخشی محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت پرداخته‌اند. بنابراین، پژوهش حاضر جدید بوده و انجام آن ضروری است. نتایج این پژوهش، برای تمامی کسانی که به یاددهی و یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت توجه دارند مفید خواهد بود.

۲. مفاهیم نظری و تعاریف

پیشرفت چشمگیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در دهه‌های اخیر، حیطه‌های مختلف زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است که آموزش نیز از آن جمله است. توسعه آموزش و یادگیری الکترونیکی و تأثیر آن در پاسخگویی به نیازهای بسیاری از فراگیران عصر حاضر، آن‌را به یکی از محبوب‌ترین روش‌های آموزش تبدیل کرده است. یادگیری الکترونیکی نوعی از یادگیری است که با استفاده از ابزارهای ارتباطی همچون کامپیوتر، شبکه‌های آن، چندرسانه‌ای‌ها و نیز درگاه‌های اینترنت از راه دور یا درون کلاس درس صورت می‌گیرد و هدف از آن رساندن اطلاعات به فراگیر با استفاده از انواع مختلف فناوری است (العجروش، ۲۰۱۷: ۲۱). از جمله اصطلاحاتی که در حوزه آموزش الکترونیکی به کار می‌رود محیط یادگیری الکترونیکی است که در ادامه به بیان مفهوم آن می‌پردازیم.

۲-۱. محیط یادگیری الکترونیکی

اگرچه حقانی معتقد است که پس از پیدایش اینترنت و استفاده از آن در آموزش زبان و تغییرات شگرفی که در این حوزه به وجود آمد، یک محیط یادگیری جدید به محیط‌های پیشین یادگیری زبان که شامل خانواده، مدرسه و جامعه بود افزوده شد (حقانی، ۱۳۸۶: ۱۴)؛ اما محیط یادگیری صرفاً بافت و مکان یادگیری نیست، بلکه مجموعه‌ای از شرایط است که یادگیری را ممکن ساخته و آن‌را مقید می‌کند. محیط یادگیری شامل انواعی است که ممکن است برخی از آنها را بدانیم و برخی را ندانیم؛ به عنوان مثال می‌توان به اتاق‌ها و صندلی‌ها یا روابط اجتماعی همچون روابط بین دانش‌آموز و مدرس اشاره کرد (منتظر و گشول دره‌سببی،

۱۳۹۹: ۱۷). به طور کلی «اتفاق نظر است که شبکه جهان گستر وب، محیطی چندرسانه‌ای و غنی از منابع است که از پتانسیل زیادی برای خدمت‌رسانی با هزینه پایین به تعداد زیادی از دانشجویانی که از نظر فاصله پراکنده‌اند برخوردار است» (اندرسون و الومی، ۱۳۹۳: ۲۴۶). از آنجا که در حوزه آموزش زبان خارجی تاکید بسیاری بر طبیعی‌تر کردن محیط‌های یادگیری می‌شود، استفاده از محیط‌های یادگیری الکترونی می‌تواند ما را به این هدف نزدیک‌تر کند. مولفه‌های این محیط‌ها همچون فضای آموزشی الکترونیکی و تعامل بین زبان‌آموز و محتوای آموزشی، امکان قرار دادن زبان‌آموز در محیطی شبیه به محیط واقعی را بیشتر فراهم می‌سازد. یکی دیگر از مولفه‌ها یا بعدهای مهم در محیط‌های یادگیری الکترونی که باعث تمایز آن‌ها از کلاس‌های سنتی می‌شود بعد زمان است (یزدانی، ۱۳۹۱: ۶۴). «در یادگیری الکترونیکی ناهمزمان، یادگیرنده می‌تواند در هر زمانی به محتوای آموزشی دسترسی داشته باشد اما در یادگیری الکترونیکی همزمان یادگیرنده و یاددهنده در یک زمان می‌توانند تعامل داشته باشند» (اندرسون و الومی، ۱۳۹۳: ۲۹). ممکن است گاهی دوره‌های یادگیری الکترونیکی ناهمزمان نیز داراری محدودیت زمانی باشند و پس از مدتی غیر فعال شوند.

۲-۲. آموزش زبان با اهداف ویژه

آموزش زبان با اهداف خاص یا ویژه رویگردهی در آموزش زبان خارجی است که بر اساس اهداف و نیازهای ویژه زبان‌آموزان طراحی می‌شود (Hutchinson & Waters, 1987: 19) و با آموزش زبان با اهداف عمومی که در برنامه درسی بسیاری از رشته‌های زبان‌های خارجی در دانشگاه‌ها وجود دارد متفاوت است. بر این اساس، اگر هدف گروهی از زبان‌آموزان، یادگیری زبان خارجی برای استفاده از آن در بخشی خاص همچون بخش گردشگری، پزشکی، دینی یا سیاسی و... باشد، آنها باید زبان خارجی را با اهداف خاص یاد بگیرند. بدین معنا که نیازمند یادگیری واژگان، اصطلاحات، مهارت‌های زبانی، موقعیت‌های ارتباطی و... که در آن بخش خاص استفاده می‌شود هستند.

این نوع آموزش باید برای زبان‌آموزانی که در سطح متوسط یا پیشرفته هستند ارائه شود. زیرا با توجه به تخصصی بودن این حوزه، زبان‌آموز باید پیشینه زبانی خوبی داشته باشد؛ بنابراین آموزش زبان با اهداف عمومی پیش‌نیاز این نوع آموزش است (طعیمه و الناقه، ۲۰۰۳: ۴۹) و مهم‌ترین ویژگی‌های برنامه درسی آموزش زبان با اهداف ویژه عبارت است از: ۱. تمرکز بر زبان‌آموز و نیازهای ویژه او، ۲. انتخاب اهداف، محتوی و روش تدریسی که با اهداف زبان‌آموز همخوانی دارد، ۳. تمرکز بر مهارت‌های متناسب با موقعیت‌های ارتباطی مورد نظر یادگیرنده (مدکور وهریدی، ۲۰۰۶: ۱۱۵).

یکی از اهداف ویژه مهم برای یادگیری زبان، هدف گردشگری سلامت است. گردشگری سلامت یکی از گونه‌های گردشگری است که در سال‌های اخیر رشد فزاینده‌ای داشته است. در گردشگری سلامت، گردشگر به جستجوی درمانی برای بیماری خود یا گذراندن دوره نقاهت است و این نوع از گردشگری، به دودسته تقسیم می‌شود: ۱. گردشگری پزشکی: هدف آن درمان بیماری در مراکز معتبر پزشکی در یکی از کشورهای خارجی است (رضا، ۲۰۱۷: ۲۱-۲۳). ۲. گردشگری شفابخش (طبیعت درمانی و تندرستی): گردشگری شفابخش مربوط به مناطق مشخصی است که امکانات خاصی برای درمان طبیعی دارد و می‌توان از آن به عنوان جایگزین داروهای شیمیایی استفاده کرد (الخولی، ۲۰۰۰: ۳۲). از جمله این امکانات، چشمه‌های آب گرم و آب معدنی، هوای بسیار تمیز و معتدل، لجن‌های طبی، ماسه‌های گرم مورد استفاده در درمان، اقامتگاه‌های بوم‌گردی و... را می‌توان نام برد (الشیمی، ۲۰۰۶: ۳۴). نوع دوم یا همان گردشگری شفابخش می‌تواند نقش تأثیر گذاری در زمینه پیشگیری از بیماری‌ها و همچنین کنترل بیماری‌های مزمن و صعب‌العلاج همچون سرطان ایفا کند.

از جمله مواردی که موجب بهبود آموزش زبان با اهداف ویژه می‌شود، استفاده از منابع اصیل است (Carver, 1983: 133). از این رو، در ادامه به بیان مفهوم منابع اصیل خواهیم پرداخت.

۲-۳. منابع اصیل

رویکرد ارتباطی در آموزش زبان تأکید ویژه‌ای بر اصالت و استفاده از منابع اصیل برای رسیدن به هدف اصلی زبان که همان ارتباط است دارد (Castillo Losada, et al, 2017: 91). نونان معتقد است منابع اصیل یا منابع واقعی و طبیعی آن دسته از منابعی هستند که برای اهداف ارتباطی تولید شده باشند نه آموزش زبان. او بیان می‌کند که منابع غیر اصیل، زبان‌آموز را برای مواجه شدن با زبان واقعی که در بیرون از کلاس درس به کار می‌رود آماده نمی‌کنند (Nunan, 2013: 135). به عنوان مثال، ویدیو تبلیغاتی محصولات یک شرکت داخلی مستقر در یکی از کشورهای عربی، با هدف آموزش زبان عربی ساخته نشده است و اگر از آن برای آموزش زبان عربی استفاده نماییم، از یک منبع اصیل استفاده کرده‌ایم. این نوع منابع، می‌تواند روزنامه‌ها و مجلات، ویدیوها، نقشه‌ها و... باشد (Castillo Losada, et al, 2017: 92). بنابراین، اگر در آموزش زبان از منابعی ساختگی استفاده شود که به عنوان مثال نوعی خاص از واژگان یا قاعده دستوری و... در آن گنجانده شده باشد ممکن است زبان‌آموز با کاربرد حقیقی آن واژگان یا قاعده دستوری آشنا نشود و چه بسا نتواند از آن‌ها در موقعیت‌های واقعی استفاده کند. در پژوهش حاضر نیز، به منظور آماده‌سازی محتوای آموزشی از ویدیوها، عکس‌ها و

متن‌های اصیلی که به صورت ویژه برای آموزش و یادگیری زبان عربی تهیه نشده بودند، استفاده شد.

۳. روش‌شناسی پژوهش

در این بخش به ذکر روش پژوهش، جامعه و نمونه آماری، ابزار پژوهش و اقدامات انجام شده برای آماده سازی محیط یادگیری الکترونیکی و سنجش تأثیر آن می‌پردازیم.

۳-۱. روش پژوهش

روش پژوهش حاضر شبه آزمایشی با اجرای پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای یک گروه است. در این روش «متغیر وابسته قبل و بعد از اجرای متغیر مستقل اندازه‌گیری می‌شود. مراحل اجرای این طرح عبارت است از: ۱. اجرای پیش‌آزمون، ۲. قراردادن آزمودنی‌ها در معرض متغیر مستقل، ۳. اجرای پس‌آزمون و مقایسه نتایج با استفاده از ابزار آماری مناسب» (دلاور، ۱۳۸۵: ۳۳۳). بدین منظور ابتدا یک سایت الکترونیکی با دامنه (morshedsyahi.com) طراحی شد و محتوای الکترونیکی یادگیری زبان عربی برای هدف گردشگری سلامت با منابع اصیل آماده سازی شد و بر روی سایت الکترونیکی مذکور بارگذاری شد. سپس از زبان‌آموزانی که به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شده بودند پیش‌آزمون الکترونیکی گرفته شد و آن‌ها در دوره بارگذاری شده روی وب سایت شرکت کردند و در پایان با استفاده از پس‌آزمون الکترونیکی میزان یادگیری آنها سنجیده شد. نتایج حاصل از پیش‌آزمون و پس‌آزمون با استفاده از نرم‌افزار SPSS مقایسه گردید. به منظور آماده سازی محتوای الکترونیکی از داده‌های کیفی استفاده شد و برای سنجش تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده، داده‌های کمی جمع‌آوری گردید.

۳-۲. ویژگی‌های محتوای الکترونیکی

برای گردآوری داده‌های مربوط به تهیه محتوای الکترونیکی، از روش پیمایشی و ابزار مصاحبه استفاده شد. پیش‌تر بیان شد که گردشگری سلامت به دو دسته گردشگری پزشکی و گردشگری شفا بخش تقسیم می‌شود. بنابراین، طرح اولیه محتوای الکترونیکی یادگیری زبان عربی با منابع اصیل برای گردشگری سلامت، در دو فصل تهیه شد. سپس با استفاده از مصاحبه با متخصصان حوزه آموزش زبان عربی و راهنمایان گردشگری سلامت، معیارهایی اساسی تهیه محتوای مورد نظر تعیین شد و نیز یک فصل دیگر تحت عنوان دروس پایه به طرح اولیه افزوده شد. متخصصان حوزه آموزش زبان عربی شامل ۴ استاد دانشگاه بود و

راهنمایان گردشگری انتخاب شده ۵ نفر از افراد با سابقهٔ بیش از ۷ سال در این حوزه بودند. در ادامه ویژگی هر فصل بیان می‌شود:

۱. درس پایه: این فصل به یاددهی مفاهیم، واژگان و موقعیت‌های ارتباطی پایه و اساسی که یک راهنمای گردشگر در همهٔ انواع گردشگری باید بداند اختصاص دارد و شامل ۳ درس با عنوان‌های «المرشد السياحي»، «وكالات السفر والسياحة» و «الفندق» است.

۲. گردشگری پزشکی: این فصل به یاددهی مفاهیم، واژگان و موقعیت‌های ارتباطی مرتبط با گردشگری پزشکی است و شامل ۷ درس می‌شود که عبارتند از: «ما هي السياحة الطبية؟»، «الطبيب العام»، «الصيدلية»، «التخصصات الطبية»، «أقسام المستشفى»، «الإسعافات الأولية» و «الجراحة التجميلية».

۳. گردشگری شفابخش: این فصل به یاددهی مفاهیم، واژگان و موقعیت‌های ارتباطی مرتبط با گردشگری شفابخش و طبیعت درمانی است و شامل ۵ درس می‌شود که عبارتند از: «ما هي السياحة الاستشفائية؟»، «الطب البديل»، «المنتجع الصحي»، «العلاج الطبيعي وإعادة التأهيل» و «التدليك».

با توجه به اینکه محتوای الکترونیکی طراحی شده، برای آموزش زبان با اهداف ویژه است نظر متخصصانی که با آنها مصاحبه انجام شد بر این بود که در این محتوا باید هم از ۴ مهارت زبانی و واژگان تخصصی استفاده شود و هم مفاهیم تخصصی حوزهٔ گردشگری سلامت به میزان نیاز آموزش داده شود. از این رو، هر یک از ۱۵ درس فوق شامل ۴ بخش است که عبارتند از: «واژگان»، «خواندن و نوشتن»، «شنیدن» و «صحبت کردن» و در این بخش‌ها مفاهیم تخصصی حوزهٔ گردشگری سلامت به میزان نیاز آموزش داده شده است. برای هر یک از دروس فوق، تمرین‌های مختلف نیز اختصاص داده شد.

۳-۳. جامعه و نمونه آماری پژوهش

پیش‌تر ذکر شده که بر اساس نظر متخصصان، آموزش زبان عربی با اهداف ویژه (همچون گردشگری سلامت) باید برای زبان‌آموزانی که در سطح متوسط یا پیشرفته هستند ارائه شود و آموزش زبان با اهداف عمومی پیش‌نیاز این نوع آموزش است. از این رو، جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیهٔ زبان‌آموزانی است که زبان عربی را با اهداف عمومی یاد گرفته‌اند.

نمونه آماری شامل ۴۵ نفر از زبان‌آموزانی است که پیش‌نیاز مذکور را گذرانده‌اند. نمونه‌گیری با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. «در مطالعات اجتماعی، آزمودنی بیشتری مورد نیاز است؛ در نتیجه نمی‌توان همکاری تمام آزمودنی‌هایی را که به وسیلهٔ نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند، جلب کرد. بنابراین تقریباً اکثر تحقیقات علوم انسانی، با

استفاده از نمونه گیری داوطلبانه اجرا می شود» (دلاور، ۱۳۸۵: ۱۲۷-۱۲۸). شایان ذکر است که نمونه آماری از بین کسانی انتخاب شد آشنایی نسبی با زبان تخصصی حوزه گردشگری سلامت داشتند و علاقمند به کار کردن در این حوزه بودند. پس از اینکه از نمونه آماری پیش‌آزمون گرفته شد، آن‌ها در دوره یادگیری الکترونیکی زبان عربی برای اهداف گردشگری با منابع اصیل شرکت کردند و پس از پایان دوره، از آنان پس‌آزمون گرفته شد.

۳-۴. ابزار پژوهش

در این پژوهش، در پیش‌آزمون و پس‌آزمون از آزمون پیشرفت تحصیلی الکترونیکی برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. داده‌های گردآوری شده برای سنجش میزان یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت به کار برده شد. مفاهیمی که در پیش‌آزمون و پس‌آزمون الکترونیکی مورد سنجش قرار گرفت شامل ۵ بخش بود که عبارتند از:

۱. دانش واژگانی: این بخش شامل ۱۵ سوال بسته پاسخ با هدف سنجش آشنایی با واژگان تخصصی حوزه گردشگری سلامت است. مجموع نمرات این بخش ۳۰ نمره است.
۲. مهارت خواندن: این بخش شامل ۳ متن کوتاه مربوط به حوزه گردشگری سلامت و ۱۰ سوال بسته پاسخ است و مجموع نمرات آن ۲۰ نمره است.
۳. مهارت شنیدن: این بخش ۳ ویدیوی کوتاه مربوط به حوزه گردشگری سلامت و ۱۰ سوال بسته پاسخ است و مجموع نمرات آن ۲۰ نمره است.
۴. مهارت نوشتن: این بخش ۵ سوال کوتاه پاسخ است (دارای یک پاسخ مشخص) و مجموع نمرات آن ۱۰ نمره است.
۵. مهارت صحبت کردن: این بخش شامل ۷ سوال بسته پاسخ و ۳ سوال باز پاسخ است و مجموع نمرات آن ۲۰ نمره است. لازم به ذکر است که برای تصحیح ۳ سوال باز پاسخ این بخش، از دو مصحح استفاده شد و نتایج آن دو با یکدیگر مقایسه گردید تا نمره نهایی ثبت شود. با توجه به مصاحبه انجام شده با متخصصان در حوزه یادگیری زبان با اهداف گردشگری سلامت، مشخص شد که واژگان از اهمیت بسزایی برخوردارند و مهارت نوشتن کمترین اهمیت را دارد؛ بنابراین بیشترین سوالات به بخش واژگان و کمترین سوالات به بخش مهارت نوشتن اختصاص داده شد.

مجموع سوالات ۵۰ سوال است که به صورت الکترونیکی طراحی شده است و ۱۰۰ نمره دارد. به منظور تعیین روایی آزمون، از نظرات متخصصان حوزه آموزش زبان عربی استفاده شد و پس از ایجاد برخی تغییرات در سوالات، آزمون شکل نهایی خود را به دست آورد. برای تعیین پایایی آزمون نیز از روش آزمون-آزمون مجدد یا بازآزمایی استفاده شد که منظور از آن

«میزان برابر بودن عملکرد یک یادگیرنده در پاسخ به یک آزمون در دو موقعیت جداگانه است» (حاتمی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۳۰). برای این منظور، ۳۰ نفر از آزمونی‌ها در آزمون شرکت کردند و پس از گذشت دوره یک ماهه دوباره آزمون را گذراندند، سپس ضریب همبستگی بین نمرات آزمونی‌ها در دو نوبت محاسبه شد؛ ضریب همبستگی به دست آمده برای هر یک از بخش‌های ۵ گانه آزمون و کل آزمون بین (۰/۷۳) و (۰/۸۷) به دست آمده است که نشان می‌دهد آزمون از پایایی خوبی برخوردار است.

۴. تحلیل داده‌ها

قبل از مقایسه داده‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون، به بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها می‌پردازیم. بدین منظور، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده می‌شود که جدول زیر نتایج این آزمون را نشان می‌دهد. فرض‌های آماری این آزمون بدین شرح است:

H_0 : توزیع نمرات پیش‌آزمون شرکت کنندگان در دوره یادگیری الکترونیکی نرمال است.

H_1 : توزیع نمرات پیش‌آزمون شرکت کنندگان در دوره یادگیری الکترونیکی نرمال نیست.

جدول ۱. بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

تعداد نمونه	میانگین نمرات (از ۱۰۰ نمره)	درجه آزادی	آماره آزمون	ضریب معناداری
۴۵	۴۸,۸۴	۴۵	۰,۱۲۳	۰,۰۸۴
۴۵	۶۸,۱۳	۴۵	۰,۱۲۱	۰,۰۹۹

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌گردد مقدار ضریب معناداری در پیش‌آزمون و پس‌آزمون بزرگتر از ۰,۰۵ است، بنابراین فرض H_0 تایید می‌شود که بدین معنا است که توزیع داده‌ها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون نرمال است. از این رو، می‌توانیم از آزمون پارامتریک تی زوجی برای مقایسه داده‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون به منظور بررسی تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع واقعی در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت بهره بگیریم.

۴-۱. مقایسه نمرات زبان‌آموزان در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

فرضیه اصلی پژوهش حاضر عبارت است از: رابطه معناداری بین نمرات زبان‌آموزان پیش از شرکت در محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل برای یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت و پس از آن وجود دارد.

در همین راستا فرض H_0 و H_1 در آزمون تی زوجی عبارت است از:

اثر بخشی محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل در... عیسی متقی زاده و...

H_0 : تفاوت معناداری بین میانگین نمرات زبان آموزان پیش و پس از شرکت در محیط یادگیری الکترونیکی وجود ندارد.

H_1 : تفاوت معناداری بین میانگین نمرات زبان آموزان پیش و پس از شرکت در محیط یادگیری الکترونیکی وجود دارد.

جدول ۲. نتایج آزمون تی زوجی برای مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون

ضریب معناداری	آماره آزمون (t)	انحراف معیار	میانگین نمرات (از ۱۰۰ نمره)	تعداد نمونه	
۰,۰۰۰	-۸,۹۲۱	۱۴,۵۰۴	۴۸,۸۴	۴۵	نمرات پیش آزمون
			۶۸,۱۳	۴۵	نمرات پس آزمون

همانطور که در جدول مشخص است مقدار ضریب معناداری از ۰,۰۵ کمتر می باشد، بنابراین فرض H_0 رد و در نتیجه فرض H_1 تایید می شود. با توجه به اینکه میانگین نمرات زبان آموزان در پس آزمون بیشتر از پیش آزمون است می توان نتیجه گرفت که محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل تأثیر مثبت در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت داشته است.

پیش تر بیان شد که پیش آزمون و پس آزمون ۵ بخش را مورد سنجش قرار داده بودند. به منظور بررسی دقیق تر نمرات زبان آموزان و فهم تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی در هر یک از این ۵ بخش، در ادامه به مقایسه نمرات آزمودنی ها در این بخش ها می پردازیم.

۱-۱-۴. مقایسه نمرات زبان آموزان در پیش آزمون و پس آزمون دانش واژگانی

پس از بررسی نرمال بودن داده های دانش واژگانی ضریب معناداری در پیش آزمون (۰,۰۶۴) و در پس آزمون (۰,۰۵۷) به دست آمد که بیانگر توزیع نرمال داده ها است و به منظور مقایسه نمرات دانش واژگانی از آزمون تی زوجی استفاده شد که جدول زیر نتایج آزمون را نشان می دهد.

جدول ۳. نتایج آزمون تی زوجی برای مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون واژگان

ضریب معناداری	آماره آزمون (t)	انحراف معیار	میانگین نمرات (از ۳۰ نمره)	تعداد نمونه	
۰,۰۰۱	-۸,۳۰۹	۵,۲۰۲	۱۲,۰۸	۴۵	نمرات پیش آزمون
			۱۸,۵۳	۴۵	نمرات پس آزمون

همانگونه که در جدول مشخص است ضریب معناداری کمتر از (٠,٠٥) به دست آمده است که بیانگر تفاوت معنادار بین نمرات دانش واژگانی در پیش آزمون و پس آزمون است. از آنجا که نمرات زبان آموزان در پس آزمون بیشتر است می توان نتیجه گرفت که محیط یادگیری الکترونیکی تأثیر مثبت در افزایش دانش واژگانی زبان آموزان در حوزه گردشگری سلامت داشته است.

٢-١-٤. مقایسه نمرات زبان آموزان در پیش آزمون و پس آزمون مهارت خواندن

نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای نمرات مهارت خواندن بیانگر این بود که ضریب معناداری در پیش آزمون (٠,٠١٠) و در پس آزمون (٠,٠٠١) است؛ بنابراین توزیع داده های این بخش غیر نرمال است و برای بررسی تفاوت میانگین ها در پیش آزمون و پس آزمون باید از آزمون ناپارامتریک ویلکاکسون برای دو نمونه وابسته استفاده نماییم.

جدول ٤. نتایج آزمون ویلکاکسون برای مقایسه پیش آزمون و پس آزمون مهارت خواندن

ضریب معناداری	آماره آزمون (Z)	جمع رتبه ها	میانگین رتبه ها	میانگین نمرات (از ٢٠ نمره)	تعداد نمونه	
٠,٠٠١	-٤,٩٣٥	٤٩٦	١٦	١٢,٤٤	٤٥	نمرات پیش آزمون
				١٥,٤٢	٤٥	نمرات پس آزمون

با نگاه به جدول بالا، ملاحظه می گردد که ضریب معناداری آزمون ویلکاکسون (٠,٠٠١) به دست آمده است که از (٠,٠٥) کمتر است؛ بدین معنا که میانگین نمرات زبان آموزان در پیش آزمون و پس آزمون مهارت خواندن تفاوت معنادار دارد. با توجه به اینکه نمرات پس آزمون بیشتر است نتیجه آزمون ویلکاکسون بیانگر تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده در تقویت مهارت زبان آموزان در خواندن متون مربوط به گردشگری سلامت است.

٣-١-٤. مقایسه نمرات زبان آموزان در پیش آزمون و پس آزمون مهارت شنیدن

در این بخش نیز توزیع داده ها غیر نرمال بود. ضریب معناداری آزمون کولموگروف اسمیرنوف در پیش آزمون (٠,٠٤٦) و در پس آزمون (٠,٠٤٤) به دست آمد. جدول زیر نتایج آزمون ویلکاکسون برای بررسی رابطه بین نمرات زبان آموزان در پیش آزمون و پس آزمون مهارت شنیدن را نشان می دهد.

جدول ۵. نتایج آزمون ویلکاکسون برای مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون مهارت شنیدن

ضریب معناداری	آماره آزمون (Z)	جمع رتبه‌ها	میانگین رتبه‌ها	میانگین نمرات (از ۲۰ نمره)	تعداد نمونه	
۰,۰۰۱	-۴,۸۶۵	۵۲۲	۱۶,۸۴	۸,۹۳	۴۵	نمرات پیش آزمون
				۱۲,۱۷	۴۵	نمرات پس آزمون

در این بخش میانگین نمرات زبان آموزان در پس آزمون (۱۲,۱۷) بوده است که از میانگین نمرات پیش آزمون (۸,۹۳) بیشتر است. آزمون آماری ویلکاکسون بیانگر تفاوت معنادار بین میانگین نمرات پیش آزمون و پس آزمون در سطح معناداری (۰,۰۰۱) است. بنابراین محیط الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل تأثیر مثبت در تقویت مهارت شنیداری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت دارد.

۴-۱-۴. مقایسه نمرات زبان آموزان در پیش آزمون و پس آزمون مهارت نوشتن

ضریب معناداری آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای پیش آزمون مهارت نوشتن (۰,۰۰۱) و پس آزمون مهارت نوشتن (۰,۰۰۱) بود که بیانگر توزیع غیر نرمال داده‌ها است. جدول زیر مربوط به آزمون ویلکاکسون برای پیش آزمون و پس آزمون مهارت نوشتن است.

جدول ۶. نتایج آزمون ویلکاکسون برای مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون مهارت نوشتن

ضریب معناداری	آماره آزمون (Z)	جمع رتبه‌ها	میانگین رتبه‌ها	میانگین نمرات (از ۱۰ نمره)	تعداد نمونه	
۰,۰۰۱	-۴,۳۸۱	۳۴۲	۱۳,۶۸	۶,۸	۴۵	نمرات پیش آزمون
				۸,۴	۴۵	نمرات پس آزمون

در این مهارت نیز نمرات پیش آزمون از نمرات پس آزمون بیشتر بوده است و ضریب معناداری آزمون ویلکاکسون نیز (۰,۰۰۱) به دست آمده است که از (۰,۰۰۵) کمتر است. در نتیجه محیط یادگیری طراحی شده با منابع اصیل در تقویت مهارت نوشتن حوزه گردشگری سلامت تأثیر داشته است.

۴-۱-۵. مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون مهارت صحبت کردن

آخرين مهارتی که در پیش‌آزمون و پس‌آزمون مورد سنجش قرار گرفت مهارت صحبت کردن بود. ضریب معناداری آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای پیش‌آزمون مهارت صحبت کردن (٠,٠٣٣) و پس‌آزمون مهارت صحبت کردن (٠,٠٨٧) به دست آمد. بنابراین، در پیش‌آزمون توزیع داده‌ها غیر نرمال و در پس‌آزمون نرمال است. اما با توجه به اینکه توزیع یکی از متغیرها غیر نرمال بوده است در این بخش نیز از آزمون ناپارامتریک ویلکاکسون بهره می‌بریم.

جدول ٧. نتایج آزمون ویلکاکسون برای مقایسه نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون مهارت

صحبت کردن

ضریب معناداری	آماره آزمون (Z)	جمع رتبه‌ها	میانگین رتبه‌ها	میانگین نمرات (از ٢٠ نمره)	تعداد نمونه	
٠,٠٠١	-٤,٦١٩	٦٢٥	١٩,٥٣	٨,٥	٤٥	نمرات پیش‌آزمون
				١٢,٥	٤٥	نمرات پس‌آزمون

میانگین نمرات پیش‌آزمون مهارت صحبت کردن (٨,٥) و پس‌آزمون مهارت صحبت کردن (١٢,٥) به دست آمده است و آزمون ویلکاکسون بیانگر تفاوت معنادار بین میانگین نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون در سطح معناداری (٠,٠٠١) است. بنابراین، در این مهارت نیز زبان‌آموزان پس از شرکت در محیط یادگیری الکترونیکی، عملکرد بهتری در مقایسه با قبل از آن داشته‌اند. این امر نشان دهنده تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل برای یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت است.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به دنبال بررسی اثربخشی محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت بود. فرضیه اول عبارت بود از: از نظر آماری، رابطه معناداری بین نمرات زبان‌آموزان در پیش‌آزمون و پس‌آزمون دوره یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت در محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر که از مقایسه داده‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون به دست آمد، فرضیه بالا را تایید کرد و نشان داد که محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل، تأثیر مثبت در یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت دارد. نمرات زبان‌آموزان بعد از شرکت در محیط یادگیری الکترونیکی، بهتر از نمرات آنان قبل از شرکت در آن بود.

پیش‌آزمون و پس‌آزمون هرکدام از ۱۰۰ نمره طراحی شده بود و با توجه به اینکه نمونه آماری از بین کسانی انتخاب شد که آشنایی نسبی با زبان تخصصی حوزه گردشگری سلامت داشتند و علاقمند به کار کردن در این حوزه بودند، میانگین نمرات کل زبان‌آموزان در پیش‌آزمون ۴۸ شد. اما نمرات آنان در پس‌آزمونی که پس از شرکت در محیط یادگیری الکترونیکی گرفته شد، ۶۸ بوده است که این امر بیانگر این است که محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده به میزان خوبی در یادگیری آنان تأثیر داشته است.

در پیش‌آزمون و پس‌آزمون ۵ مهارت دانش واژگانی، خواندن، شنیدن، نوشتن و صحبت کردن مورد سنجش قرار گرفته شده بود. نمرات زبان‌آموزان در هر یک از ۵ بخش مذکور مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که در هرکدام از این ۵ بخش به صورت مجزا نیز رابطه معناداری بین میانگین نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون وجود دارد که بیانگر تأثیر محیط یادگیری الکترونیکی در پیشرفت زبان‌آموزان در هرکدام از ۵ مهارت بالا است؛ بررسی میانگین کل نمرات در پیش‌آزمون و پس‌آزمون دانش واژگانی که ۳۰ نمره از آزمون را به خود اختصاص داده بود نشان داد که میزان این پیشرفت ۶ نمره بوده است. در مهارت خواندن، شنیدن و صحبت کردن که هرکدام ۲۰ نمره از آزمون را شامل می‌شدند میزان پیشرفت در میانگین کل نمرات به ترتیب ۳ نمره، ۴ نمره و ۴ نمره بوده است و در مهارت نوشتن که ۱۰ نمره از آزمون را شامل می‌شد میزان پیشرفت در میانگین کل نمرات ۲ نمره بوده است.

فرضیه دوم پژوهش عبارت بود از: به نظر می‌رسد با استفاده از محیط یادگیری الکترونیکی طراحی شده با منابع اصیل، می‌توان یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت را بهبود بخشید. نتایج پژوهش حاضر این فرضیه را تایید کرد و نشان داد که محیط یادگیری الکترونیکی را می‌توان بستری مهم و قابل اعتنا برای یادگیری زبان عربی با هدف گردشگری سلامت دانست؛ بنابراین می‌توان از آن، برای قراردادن فرصت‌های شغلی مناسب و پردرآمد پیش روی زبان‌آموزان عربی استفاده نمود و گامی مؤثر برای رونق و توسعه گردشگری سلامت در کشور برداشت. اگر آموزش و یادگیری زبان با تغییرات تکنولوژی در زمان حاضر هماهنگ شود پیشرفت خواهد کرد و پاسخگوی نیاز بسیاری از زبان‌آموزانی که وقت و امکان کافی برای شرکت در کلاس‌های حضوری را ندارند، خواهد بود. از طرفی، محیط یادگیری الکترونیکی پژوهش حاضر برای خودآموزی طراحی شده است و پژوهش شوبیری (۱۴۰۲) اثبات کرده است که خودآموزی تأثیرات مثبتی بر توانایی زبان‌آموزان در به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی دارد.

گفته شد که در طراحی محیط یادگیری الکترونیکی، از منابع اصیل و واقعی استفاده شد و این امر تأثیر شایانی بر موفقیت محیط یادگیری الکترونی در بهبود عملکرد زبان آموزان و یادگیری آنان داشت. استفاده از این منابع تنها به بهبود یادگیری کمک نمی‌کند و پژوهش (Peacock, 1997) نشان داد که استفاده از این منابع موجب افزایش انگیزه زبان آموزان در یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی نیز می‌شود.

منابع

الف. کتابها

- اندرسون، تری و فتی الومی (۱۳۹۳ش). **یادگیری الکترونیکی از تئوری تا عمل**. ترجمه عشرت زمانی و محمد امین عظیمی. تهران: موسسه آموزش عالی مهر البرز.
- حاتمی، جواد و همکاران (۱۳۹۸ش). **سنجش و ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی**. تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- حقانی، نادر (۱۳۸۶ش). **آموزش زبان در بستر مجازی**. تهران: امیرکبیر.
- دلاور، علی (۱۳۸۵ش). **مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی**. تهران: رشد.
- رضا، آمانی (۲۰۱۷م). **الإعلام والسياحة**. مصر: أطلس للنشر والإنتاج الإعلامي.
- الشیمی، نبیل محمد (۲۰۰۶م). **السياحة والفندقة العلاجية**. مصر: مكتبة بستان المعرفة.
- العجرش، حیدر حاتم فالخ (۲۰۱۷م). **التعلم الإلكتروني رؤية معاصرة**. بغداد: مؤسسة دار صادق الثقافية.
- مدکور، علی أحمد و ایمان أحمد هریدی (۲۰۰۶م). **تعليم اللغة العربية لغير الناطقين بها**. قاهره: دار الفكر العربي.
- یزدانی، فریدون (۱۳۹۱ش). **مبانی نظری یادگیری الکترونیکی**. تهران: نشر چاپار.

ب. مقالات

- بوعزوي، المصطفى (۲۰۱۷م). «تدريس اللغة العربية للناطقين بغيرها عبر شبكات التواصل الاجتماعي الفايبيوك أمودجا». **المجلة العربية للناطقين بغيرها**، ۱، ۱۲۲-۱۵۵.
- جهیده، بروبی و داوون مسعود (۲۰۲۱م). «الذكاء الاصطناعي في تعلم وتعليم اللغات الأجنبية: تعلم اللغة العربية للناطقين بغيرها علي دوولينجو أمودجا». **مجله المعيار**، ۱۲ (۲)، ۱۲۰۰-۱۲۱۶.
- الخولي، سيد فتحي أحمد (۲۰۰۰م)، «تخطيط وتنمية السياحة المستدامة في الدول العربية»، **مجله جامعة الملك عبدالعزيز**، ۱۴ (۱)، صص ۳-۴۰.
- دهقان زاده، حجت و همکاران (۱۳۹۹ش). «تأثير آموزش الکترونیکی مبتنی بر بازوارسازی بر درگیری تحصیلی یادگیرندگان زبان انگلیسی». **مطالعات آموزش و یادگیری**، ۱۲ (۱)، ۲۷۷-۲۹۶.
- رستم پور، رقیه و مهناز اعتضادی فر (۱۳۹۴ش). «کارآفرینی برای زبان دانان عربی در حوزه گردشگری سلامت». **مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی**، ۳۶، ۱۳۵-۱۵۲.
- شویری، لیلا (۱۴۰۲ش). «مطالعه تفاوت بین زبان آموزان خودآموز و غیرخودآموز از منظر بکارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی». **جستارهای زبانی**، ۲ (۷۴)، ۱۱۵-۱۴۹.
- طمیمه، رشدي أحمد و محمود كامل الناقه (۲۰۰۳م). «تعليم اللغة لأغراض خاصة: مفاهيمه ومنهجيته (المشكلة ومسوغات الحركة)»، **کنفرانس آموزش زبان با اهداف ویژه، الخرطوم: المنظمة العربية للثقافة والتربية والعلوم، معهد الخرطوم الدولي للغة العربية**.

- العساف، نادية مصطفى، و ختام محمد الوزان (۲۰۱۸م). «المواد الأصيلة في صفوف اللغة الثانية: وجهات نظر المدرسين في المراكز والجامعات الأردنية». دراسات: العلوم الإنسانية والاجتماعية، ۴۵ (۳)، ۸۹-۱۰۳.
- قرنلی، هدا و ماجد نجاریان (۱۳۹۴ش). «نقش زبان عربی در بهبود گردشگری سلامت در ایران». مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی، ۳۷، ۲۱۳-۲۲۸.
- کوچکسرای، موسی و سلمان احمدوند (۱۳۹۱ش). «تحلیل مفهوم اصالت با نظر به دلالتها (معانی) و چالش‌های آن برای (ESP)». پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، ۱۶ (۲۷)، ۲۴-۴۱.
- منتظر، غلامعلی و طیبه گشول دره‌سیبی (۱۳۹۹ش). «یادگیری الکترونیکی: روایت دگرذیسی فناورانه در عرصه آموزش». سیاست علم و فناوری، ۱۲ (۱)، ۱۵-۳۶.

References

- Al-Ajresh, H. H. F. (2017). E-Learning, a Contemporary Vision. Baghdad: Dar Sadiq Cultural Institution.
- Al-Assaf, N.M., & Al-Wazzan, K.M. (2018). Authentic Materials in the Foreign Language Classroom: Teachers' Perspectives in Jordanian Teaching Centers and Universities. Studies: Humanities and Social Sciences, 45 (3), 89-103. [In Arabic].
- Al-Khouli, Sayed Fathi Ahmed (2000), "Planning and Development of Sustainable Tourism in Arab Countries," King Abdulaziz University Journal, 14 (1), pp. 3-40. [In Arabic].
- Al-Shimy, N. M. (2006). Tourism and Medical Hotle. Egypt: Bostan Knowledge Library. [In Arabic].
- Anderson, T., & Elloumi, F. (2015). Theory and Practice of Online Learning. Tehran: Mehr Alborz Institute of Higher Education. [In Persian].
- Bouazzawi, M. (2017). Teaching the Arabic Language to Non-Native Speakers via Social Networks, Case Study: Facebook. The Arabic Journal for Non-Native Speakers, 1, 122-155. [In Arabic].
- Carver, D. (1983). Some Propositions About ESP. The ESP Journal, 2, pp. 131-137.
- Castillo Losada, C. A., Insuasty, E. A., & Jaime Osorio, M. F. (2017). The Impact of Authentic Materials and Tasks on Students' Communicative Competence at a Colombian Language School. Profile, 19 (1), 89-104.
- Dehghanzadeh, H., Fardanesh, H., Hatami, J., & Talaei, E. (2020) Effectiveness of Gamification-based E-Learning Environment on Students' Academic Engagement in English Language learning. Studies in Learning & Instruction, 12 (1), 277-296. [In Persian].
- Delavar, A. (2007). Theoretical and Practical Foundations of Research in Humanities and Social Sciences. Tehran: Roshd. [In Persian].
- Gharali, H., & Najarian, M. (2014). The role of Arabic language in improving health tourism in Iran. Journal of Iranian Association of Arabic Language and Literature, 37, 213-228. [In Persian].
- Haghani, N. (2008). Language Teaching on Virtual Platform. Tehran: Amir Kabir. [In Persian].

- Hatami, J., Rezaei, E., & Maleki, M. (2019). Assessment and Evaluation in E-Learning. Tehran: Tarbiat Modares University Press. [In Persian].
- Hutchinson, T. & Waters, A. (1987). English for Specific Purposes. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jahida, B., & Masaood, D. (2021). Artificial Intelligence in Learning and Teaching Foreign Languages: Learning Arabic for Nonnative Speakers on Duolingo as a Model. *Al-Mieyar Journal*, 12 (2), 1200-1216. [In Arabic].
- Kochaksaraee, M., & Ahmadvand, S. (2013). Analysis of the Concept of Authenticity by looking at its Implications (Meanings) and its Challenges for ESP. *University Textbooks: Research and Writing*, 16 (27), 24-41. [In Persian].
- Madkour, A. A., & Horaidi, I. A. (2006). Teaching Arabic to Non-Native Speakers. Cairo: Arab Thought House. [In Arabic].
- Montazer, G. A., & Gashool Darehsibi, T. (2020). E-Learning: Technological Transformation in Education. *Journal of Science & Technology Policy*, 12 (1), 15-36. [In Persian].
- Nunan, D. (2013). *Learner-Centered English Language Education*. New York: Routledge.
- Palmero, N. C. (2003). The ESP Teacher as a Materials Designer: A Practical Example. *ELIA*, 4, 189-200.
- Peacock, M. (1997). The Effect of Authentic Materials on the Motivation of EFL Learners. *ELT Journal*, 51 (2), 144-156.
- Reza, A. (2017). *Media and Tourism*. Egypt: Atlas for Publishing and Media Production. [In Arabic].
- Rostampour, R., Etezdifar, M. (2014). Entrepreneurship for Arabic linguists in the field of health tourism. *Journal of Iranian Association of Arabic Language and Literature*, 36, 135-152. [In Persian].
- Shobeiri, L. (2023). The study of difference between self-taught and non-self-taught learners in terms of the use of cognitive and metacognitive strategies. *Language Related Research*, 2 (74), 115-149. [In Persian].
- Taima, Rushdi Ahmed and Mahmoud Kamel Al-Naqa (2003). "Language Teaching for Special Purposes: Its Concepts and Methodologies (The Problem and Justifications for the Movement)," *Language Teaching for Special Purposes Conference*, Khartoum: Arab Organization for Culture, Education and Science, Khartoum International Institute for the Arabic Language. [In Arabic].
- Yazdani, F. (2013). *Theoretical Foundation of E-Learning*. Tehran: Chapar publication. [In Persian].

فاعلية بيئة تعلم إلكترونية مصممة باستخدام المواد الأصلية في تعلم اللغة

العربية لغرض السياحة العلاجية

نوع المقالة: أصلية

سيد رضا موسوي^١، عيسى متقى زاده^{٢*}، فرامرز ميرزائي^٣، جواد حاقمي^٤

١. خريج دكتوراه في قسم اللغة العربية وآدابها بجامعة تربيت مدرس، طهران، إيران.

٢. أستاذ في قسم اللغة العربية وآدابها بجامعة تربيت مدرس، طهران، إيران.

٣. أستاذ في قسم اللغة العربية وآدابها بجامعة تربيت مدرس، طهران، إيران.

٤. أستاذ في قسم تكنولوجيا التعليم بجامعة تربيت مدرس، طهران، إيران.

تاريخ استلام البحث: ١٤٠٢/١٠/٠٩ تاريخ قبول البحث: ١٤٠٢/١٢/٠٣

الملخص

إن التطور المذهل للفضاء الافتراضي والإنترنت جعل التعلم الإلكتروني والافتراضي بديلاً فعالاً ومناسباً للتعلم التقليدي؛ فهذا النوع من التعلم يتيح للمتعلم فرصة التعلم بسهولة أكثر وبتكلفة أقل، ويزيل بعض قيود التعليم كالمكان والصف، وفضلاً عن ذلك يساعد المتعلم بشكل كبير على إدارة وقته واختصاص زمن أطول وأنسب للتعلم. ولذلك يحاول البحث الحالي أن يدرس فاعلية بيئة التعلم الإلكترونية في تعلم اللغة العربية لغرض السياحة العلاجية الخاصة التي اكتسبت أهمية مضاعفة بسبب تطور علاقات إيران مع العالم العربي والإمكانيات العلاجية والطبية الموجودة في إيران وقلة تكاليفها. وبالنظر إلى أن العديد من الخبراء يرون أنه من الضروري استخدام المواد والمحتويات التعليمية الأصلية والحقيقية في دورات تعلم اللغة لأغراض خاصة، مثل غرض السياحة العلاجية، فقد تم استخدام المحتوى التعليمي الأصلي في بيئة التعلم الإلكترونية من أجل الوصول إلى هدف البحث. واعتمد البحث على المنهج شبه التجريبي القائم على تصميم الاختبار القبلي والاختبار البعدي لمجموعة واحدة. وللوصول إلى هدف البحث تم رفع المحتوى الإلكتروني المصمم على موقع إنترنتي تم إنشاؤه، ثم شارك في الدورة التعليمية ٤٥ متعلماً سبق لهم أن تعلموا اللغة العربية للأغراض العامة وكانت مدة الدراسة ٣ شهور. وأظهرت نتائج البحث وجود فروق ذات دلالة إحصائية بين متوسط درجات المتعلمين في الاختبارين القبلي والبعدي، مما يدل على تأثير بيئة التعلم الإلكترونية المصممة بالمواد الأصلية في تعلم اللغة العربية لغرض السياحة العلاجية.

الكلمات الرئيسية: بيئة التعلم الإلكترونية، اللغة العربية، المواد الأصلية، السياحة العلاجية.